

Μοντέλο DSSH στη Κυπριακή Δημοκρατία και εισήγηση για τη διεύρυνση αυτού:

Εισαγωγή:

Το παρόν άρθρο εξετάζει τις προϋποθέσεις χορήγησης καθεστώτος διεθνούς προστασίας σε πρόσωπα που επικαλούνται κίνδυνο δίωξης λόγω διαφορετικότητας. Ειδικότερα, αναλύεται το πρότυπο DSSH, το οποίο εφαρμόζεται σε τέτοιες περιπτώσεις, καθώς και η αποτελεσματικότητα του τρόπου εξέτασης που βασίζεται σε αυτό. Παράλληλα, υποστηρίζεται η ανάγκη διεύρυνσης του κύκλου των προσώπων που μπορούν να θεωρηθούν θύματα δίωξης, ώστε να μην περιορίζεται μόνο σε όσους αυτοπροσδιορίζονται ως ομοφυλόφιλοι. Το άρθρο επικεντρώνεται στη βελτίωση της κυπριακής νομικής πραγματικότητας και πρακτικής. Για την καλύτερη κατανόηση της δικαστηριακής προσέγγισης, παρατίθενται αποφάσεις του Διοικητικού Δικαστηρίου Διεθνούς Προστασίας. Στις αποφάσεις αυτές περιλαμβάνεται σχετική νομολογία του ΔΕΕ, η οποία αναλύεται εκτενώς στο σώμα τους. Όπου κρίνεται αναγκαίο, οι αποφάσεις θα εξετάζονται αυτοτελώς και θα σχολιάζονται περαιτέρω.

Μέρος I: α) Ποιος εφηνύρε το μοντέλο DSSH, ποια είναι τα πλεονεκτήματα αυτού του μοντέλου ; β) Σε ποια σημεία υστερεί το εν λόγω μοντέλο ;

A) Το μοντέλο DSSH εφευρέθηκε από τον Βρετανό δικηγόρο dr. S Chelvan το 2011.¹ Δεν επιβάλλεται, αλλά ενθαρρύνεται η χρήση του μοντέλου αυτού από την E.U.A.A. Υπάρχουν διαθέσιμα εγχειρίδια καθοδηγητικά προς τις/τους λειτουργούς της Υπηρεσίας Ασύλου αναφορικά με το πώς θα διεξάγουν τις συνεντεύξεις. Η Υπηρεσία Ασύλου έχει επιλέξει να υπαγάγει το μοντέλο αυτό, όχι απλώς καθοδηγητικά, αλλά ως κεντρικό πυλώνα της εξέτασης κάθε υπόθεσης που αφορά ισχυρισμό περί προσδιορισμού ενός προσώπου ως ομοφυλόφιλου,

¹ << Ο Dr. S. Chelvan («Chelvan») είναι βραβευμένος Δικηγόρος (Called to the Bar 1999, Inner Temple (Major Scholar)), Ακαδημαϊκός (Adjunct Professor, Research Centre for International Law and Globalisation, Southampton Law School, 1/9/22 έως 31/7/29) και Ακτιβιστής (Society Section, The Guardian '14, The Times '23 και «The Times Lawyer of the Week» 12/12/24). Ο Chelvan κατατάσσεται ως Leading Junior στον τομέα της Μετανάστευσης στο London Bar από τον Οκτώβριο του 2006, και το 2026 κατατάσσεται τόσο στο Tier One/Band One από τα Legal 500 και Chambers UK Bar. Έχει αξιολογηθεί από συναδέλφους ως «καινοτόμος ηγέτης... που ωθεί τα όρια του δικαίου...» και «στο απόγειο της επαγγελματικής του πορείας».

Ο Chelvan έλαβε Πτυχίο με Άριστα από το Πανεπιστήμιο του Southampton (BSc Soc Sci Politics and Law, 1ος στο τμήμα ανάμεσα σε 70 φοιτητές ('98)), Μεταπτυχιακό (LL.M) από τη Νομική Σχολή του Harvard ('01) (Kennedy Memorial Trust Scholar ('00)), και έχει λάβει Διδακτορικό στο Δίκαιο από το King's College London ('19), το οποίο ολοκλήρωσε ενώ ασκούσε πλήρως το επάγγελμα στο Bar. Τον Νοέμβριο του 2024, ο Chelvan τιμήθηκε με Επίτιμο Διδακτορικό από το Open University (DUniv) σε αναγνώριση της εθνικής και διεθνούς του συμβολής στο δίκαιο, ειδικότερα ως προς την εκπαίδευση των κοινωνικά ευάλωτων και τη δέσμευσή του στο κράτος δικαίου και την κοινωνική δικαιοσύνη.

Οι διακρίσεις του, σε αναγνώριση των επαγγελματικών του επιτευγμάτων, περιλαμβάνουν: Legal Aid Barrister of the Year ('14), Attitude Magazine Pride Award ('18), LGBTQ Trailblazer, Attitude Magazine ('22), και το Lifetime Achievement Award, στο πλαίσιο των (εγκαινιικών) Vice-Chancellor's Outstanding Alumni Awards, University of Southampton ('22). >> Το εν λόγω απόσπασμα αποτελεί ακριβή μετάφραση από την εξής εξωτερική πηγή : <https://www.33bedfordrow.co.uk/people/chelvan-s#content/introduction>

το οποίο πρόσωπο προέρχεται από κράτος στο οποίο τα μέλη της ΛΟΑΤΚΙ+ Κοινότητας διώκονται ως μέλη ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας. Αυτή η πρακτική από πλευράς της Υπηρεσίας Ασύλου αποτέλεσε επιλογή, όχι υποχρέωση. Στη πράξη όλα τα κράτη-μέλη λαμβάνουν υπόψη τα κριτήρια που τίθενται στο εν λόγω μοντέλο, όχι όμως όλα έχουν αποφασίσει να αναγάγουν την εξέταση αυτής της φύσεως των αιτημάτων αποκλειστικά στη σφαίρα του πρότυπου αυτού.

Υπάρχουν πολλά οφέλη στη χρήση του μοντέλου αυτού. Τα προβλήματα που προκύπτουν από το πρότυπο DSSH δεν θα πρέπει να εκληφθούν ότι ανακύπτουν από την εφαρμογή του προτύπου *per se*, αλλά από την κακή εφαρμογή του. Το ζητούμενο, όπως θα καταδειχθεί σε μεταγενέστερο στάδιο της παρούσας μελέτης, είναι το να μην πραγματοποιείται μία μηχανική-τυπική συνέντευξη η οποία δεν θέτει το πρότυπο DSSH στην εξατομικευμένη βάση του αιτήματος του Αιτητή. Ο βασικότερος λόγος της επικράτησης δε του DSSH είναι η μη ανάδειξη κάποιου νέου μοντέλου ικανού να αντικαταστήσει το παρόν. Να αναφερθεί ότι πριν την ανάδειξη του εν λόγω μοντέλου δεν υπήρχε κάποιο συγκεκριμένο μοντέλο στη βάση του οποίου εξετάζονταν αυτής της φύσεως τα αιτήματα.

Το μοντέλο DSSH μπόρεσε να αναδυθεί και να καθιερωθεί χάρη στην ιστορική απόφαση **HT (Cameroon) (FC) (Appellant) v Secretary of State for the Home Department (Respondent)**². Η απόφαση αυτή κατήργησε την *απαίτηση διακριτικότητας*, δηλαδή να ζητείται ή/και να αναμένεται ή/και να εξετάζεται από τις Αρχές αν οι Αιτητές είναι πρόθυμοι ή/και μπορούν να κρύβουν την ταυτότητα τους άμα τη επιστροφή τους στη χώρα καταγωγής τους (όπου η ταυτότητα τους αυτή καθ' εαυτή ποινικοποιείται.). Επομένως, υπό το προϋσχύσαν μοντέλο, η δυνατότητα απόκρυψης της πραγματικής ταυτότητας του ατόμου, έδιδε έρεισμα στις Αρχές να απορρίψουν το αίτημα για διεθνή προστασία. Προτού εκδοθεί η εν λόγω απόφαση, ακολουθείτο το μοντέλο της εύλογης ανεκτικότητας (**reasonable tolerability test**). Το εν λόγω τεστ αναφέρθηκε στην **απόφαση J v SSHD**, αν και δεν αποτελεί δημιούργημα αυτής. Παρατίθεται αυτούσιο το απόσπασμα το οποίο αναφέρεται στο πρότερο τεστ, από την Απόφαση **HT (Cameroon) (FC) (Appellant) v Secretary of State for the Home Department (Respondent)** :

<< 29. The principle which the Court of Appeal should have taken from the judgment of the High Court of Australia is that it would be wrong to say that an applicant for protection was “expected” to live discreetly if it was intended as a statement of what the applicant must do: Appellant S395/2002 v Minister for Immigration and Multicultural Affairs (2003) 216 CLR 473, para 82. The test of whether the situation he may find himself in on return was one that he could reasonably be expected to tolerate was introduced to address the high threshold that has to be crossed between what does and what does not amount to persecution.

² Συστήνεται η ανάγνωση της απόφασης, η οποία ανευρίσκεται, μεταξύ άλλων, στην εξής ιστοσελίδα: <https://www.refworld.org/jurisprudence/caselaw/uksc/2010/74267>

But the way the test was expressed in para 16 of J's case suggests that the applicant will be refused asylum if it would be reasonable to expect him to be discreet even if he is unwilling or unable to do this. That is a fundamental error. It conflicts with Simon Brown LJ's observation in Ahmed (Iftikhar) v Secretary of State for the Home Department [2000] INLR 1, 8 that, however unreasonable the applicant might be thought for refusing to accept the necessary restraint on his liberties, he would be entitled to asylum. I would hold that the test in para 16 of J's case is not accurately expressed and should no longer be followed. For the reasons that Sir John Dyson gives, I would reject the reasonably tolerable test. As this was the test that the Court of Appeal applied to these appeals, its decision to dismiss them was mistaken and must be set aside. >>

Κρίσιμη είναι η παράθεση του εδαφίου 35 της εν λόγω απόφασης. Εκεί, τίθενται οι βάσεις για το μετέπειτα οικοδόμημα του τωρινού μοντέλου DSSH:

<< This brings me to the test that should be adopted by the fact-finding tribunals in this country. As Lord Walker points out in para 98, this involves what is essentially an individual and fact-specific inquiry. Lord Rodger has described the approach in para 82, but I would like to set it out in my own words. It is necessary to proceed in stages.

(a) The first stage, of course, is to consider whether the applicant is indeed gay. Unless he can establish that he is of that orientation he will not be entitled to be treated as a member of the particular social group. But I would regard this part of the test as having been satisfied if the applicant's case is that he is at risk of persecution because he is suspected of being gay, if his past history shows that this is in fact the case.

(b) The next stage is to examine a group of questions which are directed to what his situation will be on return. This part of the inquiry is directed to what will happen in the future. The Home Office's Country of Origin report will provide the background. There will be little difficulty in holding that in countries such as Iran and Cameroon gays or persons who are believed to be gay are persecuted and that

persecution is something that may reasonably be feared. The question is how each applicant, looked at individually, will conduct himself if returned and how others will react to what he does. Those others will include everyone with whom he will come in contact, in private as well as in public. The way he conducts himself may vary from one situation to another, with varying degrees of risk. But he cannot and must not be expected to conceal aspects of his sexual orientation which he is unwilling to conceal, even from those whom he knows may disapprove of it. If he fears persecution as a result and that fear is well-founded, he will be entitled to asylum however unreasonable his refusal to resort to concealment may be. The question what is reasonably tolerable has no part in this inquiry.

(c) On the other hand, the fact that the applicant will not be able to do in the country of his nationality everything that he can do openly in the country whose protection he seeks is not the test. As I said earlier (see para 15), the Convention was not directed to reforming the level of rights in the country of origin. So it would be wrong to approach the issue on the basis that the purpose of the Convention is to guarantee to an applicant who is gay that he can live as freely and as openly as a gay person as he would be able to do if he were not returned. It does not guarantee to everyone the human rights standards that are applied by the receiving country within its own territory. The focus throughout must be on what will happen in the country of origin.

(d) The next stage, if it is found that the applicant will in fact conceal aspects of his sexual orientation if returned, is to consider why he will do so. If this will simply be in response to social pressures or for cultural or religious reasons of his own choosing and not because of a fear of persecution, his claim for asylum must be rejected. But if the reason why he will resort to concealment is that he genuinely fears that otherwise he will be persecuted, it will be necessary to consider whether that fear is well founded.

(e) This is the final and conclusive question: does he have a well-founded fear that

he will be persecuted? If he has, the causative condition that Lord Bingham referred to in Januzi v Secretary of State for the Home Department [2006] 2 AC 426, para 5 will have been established. The applicant will be entitled to asylum. >>.

Το εδάφιο 82 της εν λόγω Απόφασης δίδει τη κατευθυντήρια γραμμή για τη προσέγγιση των Δικαστηρίων επί του ζητήματος :

<< The approach to be followed by tribunals

82. When an applicant applies for asylum on the ground of a well-founded fear of persecution because he is gay, the tribunal must first ask itself whether it is satisfied on the evidence that he is gay, or that he would be treated as gay by potential persecutors in his country of nationality.

If so, the tribunal must then ask itself whether it is satisfied on the available evidence that gay people who lived openly would be liable to persecution in the applicant's country of nationality.

If so, the tribunal must go on to consider what the individual applicant would do if he were returned to that country.

If the applicant would in fact live openly and thereby be exposed to a real risk of persecution, then he has a well-founded fear of persecution - even if he could avoid the risk by living "discreetly".

If, on the other hand, the tribunal concludes that the applicant would in fact live discreetly and so avoid persecution, it must go on to ask itself why he would do so.

If the tribunal concludes that the applicant would choose to live discreetly simply because that was how he himself would wish to live, or because of social pressures, e g, not wanting to distress his parents or embarrass his friends, then his application should be rejected. Social pressures of that kind do not amount to persecution and the Convention does not offer protection against them. Such a person has no well-founded fear of persecution because, for reasons that have nothing to do with any fear of persecution, he himself chooses to adopt a way of life which means that he is not in fact liable to be persecuted because he is gay.

If, on the other hand, the tribunal concludes that a material reason for the applicant living discreetly on his return would be a fear of the persecution which would follow if he were to live openly as a gay man, then, other things being equal, his application should be accepted. Such a person has a well-founded fear of persecution. To reject his application on the ground that he could avoid the persecution by living discreetly would be to defeat the very right which the Convention exists to protect – his right to live freely and openly as a gay man without fear of persecution. By admitting him to asylum and allowing him to live freely and openly as a gay man without fear of persecution, the receiving state gives effect to that right by affording the applicant a surrogate for the protection from persecution which his country of nationality should have afforded him. >>.

Σημαντική και η αναφορά στο εδάφιο 123 της Απόφασης. Αναφέρεται ότι Αιτητές θα επιλέξουν έναν διακριτικό τρόπο ζωής, όπου θα αποφύγουν την εκδήλωση της ταυτότητας τους, φοβούμενοι τις συνέπειες από πλευράς διώξεων. Το γεγονός αυτό όμως, ουδεμία σχέση δεν έχει με τον πυρήνα και την ουσία της δίωξης:

<< 123. Thirdly, the Secretary of State seeks to draw a distinction between the decision-maker (i) “requiring” the asylum-seeker to act discreetly on return and (ii) making a finding that the asylum-seeker will in fact act discreetly on return. It is said that the former is impermissible and irrelevant to whether the asylum-seeker has a well-founded fear of persecution, whereas the latter is not only permissible but highly relevant. But as Lord Rodger points out, this is an unrealistic distinction. Most asylum-seekers will opt for the life of discretion in preference to

Page 54

persecution. This is no real choice. If they are returned, they will, in effect, be required to act discreetly. >>.

Σχετικά με τον τρόπο διαχείρισης του ζητήματος, ο οποίος ανετράπη στη βρετανική έννομη τάξη, δεν έχει ανευρεθεί αντίστοιχη πρακτική από πλευράς της Υπηρεσίας Ασύλου της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η εν λόγω πρακτική ουδέποτε υποστηρίχθηκε καθ' οιονδήποτε τρόπο από τη νομολογία του ΔΕΕ.

DSSH αποτελεί τα αρχικά γράμματα των εξής εννοιών: Difference-Stigma-Shame-Harm. Στόχος του είναι να αντικαταστήσει ή/και να ανατρέψει τις στερεοτυπικές, παρεμβατικές και συχνά προσβλητικές πρακτικές αξιολόγησης σεξουαλικού προσανατολισμού στις διαδικασίες ασύλου. Το DSSH δεν είναι ένα στατικό εργαλείο, αλλά ένα που εξελίσσεται μέσα από τη διαρκή αλληλεπίδραση μεταξύ νομικής θεωρίας, διοικητικής πρακτικής και δικαστικού ελέγχου.

Η πρωταρχική επιδίωξη του μοντέλου ήταν ρηζικέλευθη. Να μετατοπίσει το κέντρο βάρους των συνεντεύξεων ασύλου μακριά από τις ταπεινωτικές ερωτήσεις για τυχόν σεξουαλικές πρακτικές και να το στρέψει προς τον εσωτερικό κόσμο του Αιτητή και την αναζήτηση του αναφορικά με την ταυτότητα του.

Επίσης, το μοντέλο αυτό, σε σχέση με την επικρατούσα πρακτική προ της ίδρυσης του, δίδει έμφαση στην εξέταση της μελλοντοστραφούς δίωξης στο πρόσωπο του Αιτητή. Άρα, έμφαση δίδεται στην εξέταση της μη συμμόρφωσης του αιτητή προς την ετεροκανικότητα που διέπει τη χώρα καταγωγής του και την άρνηση αυτής να δεχτεί οποιονδήποτε διαφορετικό τρόπο ζωής και έκφρασης.

Το μοντέλο αυτό εστιάζει σε τρία αισθήματα, τα οποία διαθέτουν σημαντική θέση στην εξέταση αυτής της φύσεως των αιτημάτων: αίσθημα διαφορετικότητας (το άτομο αισθάνεται διαφορετικό από το κοινωνικό σύνολο που τον/την περιβάλλει), το αίσθημα του στίγματος, της ντροπής και της βλάβης. Θεωρώ ότι το κάθε συναίσθημα είναι αποτέλεσμα του άλλου, δημιουργώντας μία αλυσιδωτή αλληλουχία συναισθημάτων, η οποία εξεταζόμενη χωριστά και με τη δέουσα προσοχή, δύναται να καταδείξει την ύπαρξη δίωξης στο πρόσωπο ενός Αιτητή, ο οποίος ανατράφηκε σε ένα περιβάλλον όπου από νεαρή ηλικία του είχε τονιστεί ότι η ταυτότητα του δεν είναι επιτρεπτή και ότι *πρέπει* να ταυτιστεί με την ετερόφυλη νόρμα. Το μοντέλο αυτό εναποθέτει ένα σημαντικό αποδεικτικό βάρος στην κατάδειξη της διαδρομής που ακολούθησε ο Αιτητής ώστε να διαπιστώσει ότι έχει μία διαφορετική ταυτότητα και τον τρόπο που σταδιακά το ανακάλυπτε.

Το μοντέλο αυτό ή/ έστω ο τρόπος που αυτό εφαρμόζεται, προωθεί ως μέσο αξιοπιστίας για τον Αιτητή, τη σταδιακή ανακάλυψη της ταυτότητας του. Ωστόσο, ουδέποτε δεν ειπώθηκε ρητώς από τον ιδρυτή αυτού πως η ανακάλυψη της διαφορετικότητας που επήλθε σε προχωρημένο στάδιο της ενηλικίωσης του ατόμου ένεκα εσωτερικής διεργασίας ή έκθεσης σε νέες συνθήκες ζωής και νέο κοινωνικό περιβάλλον, όπως π.χ η *sur place* αλλαγή της ταυτότητας, έπειτα από τη διαμονή του ατόμου υπό οποιουδήποτε καθεστώτος διαμονής σε έδαφος που χαίρει του δυτικού τρόπου ζωής, δίδοντας καθ' αυτόν τον τρόπο την δυνατότητα να επαναπροσδιορίσει τη ταυτότητα του, αποκλείει τον Αιτητή από το να κριθεί ως αξιόπιστος.

Το μοντέλο επίσης θέτει ως μέσο που ενισχύει την αξιοπιστία του Αιτητή το να είναι σε θέση να αποτυπώσει τον τρόπο που εκλήφθη η διαφορετικότητα του από τα μέλη της τοπικής του κοινωνίας, όπως και επίσης αν αισθάνθηκε ντροπή και στιγματισμένος/η από τον τρόπο που η ταυτότητα του/της εκλαμβάνεται από τη τοπική κοινωνία και το κράτος. Ο Αιτητής/τρια ερωτάται αν υπήρξε ποτέ θύμα κάποιου φορέα δίωξης στον πρότερο τόπο διαμονής, από το ίδιο το κράτος ή από ιδιωτικό φορέα δίωξης. Το μοντέλο, ως αναφέρθηκε, δίδει έμφαση στα ενδότερα αισθήματα ντροπής που αναμένεται από αυτά τα πρόσωπα να αισθάνονται (έχοντας ανατραφεί καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους σε ένα περιβάλλον το οποίο αποδοκιμάζει τη ταυτότητα τους).

Το πρόσωπο ερωτάται για το τι φοβάται ότι θα του συμβεί σε περίπτωση που κληθεί να επιστρέψει στη χώρα καταγωγής του. Εφόσον ο φόβος δίωξης πράγματι υφίσταται στο πρόσωπο του, αναμένεται να αποκριθεί ότι υφίσταται κίνδυνος στο πρόσωπο του ένεκα της διαφορετικότητας του. Παραδείγματα που συνιστούν έκφραση φόβου δίωξης συνιστούν τον κίνδυνο σύλληψης από τις Αρχές της χώρας όπου θα επαναπροωθεί ο Αιτητής/τρια σε περίπτωση που απορριφθεί σε όλες τις πτυχές της η προσφυγή του, επιβολή παράνομης κράτησης, βασανιστηρίων, βίας από τη τοπική κοινωνία ένεκα ομοφοβίας ή το να καταστεί θύμα εγκλήματος τιμής το οποίο διαπράττεται από τα μέλη της οικογένειας του διωκόμενου προσώπου.

Να τονιστεί ότι το μοντέλο αυτό δεν απαιτεί από το πρόσωπο τη πλήρωση οποιουδήποτε στερεότυπου που (λανθασμένα) έχει εντυπωθεί σε μεγάλο μέρος του δυτικού πολιτισμού για τη συμπεριφορά που αναμένεται να έχει ένα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομο. Ο τρόπος εξίσου της θεώρησης της συμπεριφοράς των προσώπων αυτών έχει αλλάξει υπό το πρίσμα του μοντέλου αυτού. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, αποτελεί το γεγονός ότι πριν τη θέσπιση του DSSH μοντέλου, η συμπεριφορά κατά τη συνέντευξη του προσώπου ενώπιον του/της λειτουργού, η οποία διέπετο από παύσεις, αποφυγή βλεμματικής επαφής, διστακτικότητα στο να απαντήσει αδιάκριτες ερωτήσεις για τη σεξουαλική του ζωή (οι οποίες ως αναφέρθηκε, απαγορεύονται πλέον ρητώς), αποτελούσαν στοιχεία τα οποία θα μπορούσαν να πλήξουν την αξιοπιστία του. Αντίθετα, παρόμοια συμπεριφορά υπό το μοντέλο DSSH δύναται να θεωρηθεί ενισχυτική της αξιοπιστίας του/της Αιτητή/τριας, διότι καταδεικνύει την ύπαρξη της αναμενόμενης ντροπής και του στίγματος που αναμένεται να έχουν πρόσωπα τα οποία αναγκάζονταν έως την άφιξη τους στην Κυπριακή Δημοκρατία να αποκρύπτουν την ταυτότητα τους. Επομένως, είναι εύλογο το πρόσωπο αυτό να δυσκολεύεται να εκφραστεί με άνεση ενώπιον της/του λειτουργού της Υπηρεσίας Ασύλου.

Το μοντέλο αυτό απέκτησε διεθνή αναγνώριση μετά την ενσωμάτωση του στις Κατευθυντήριες Γραμμές αρ. 9 για τη Διεθνή Προστασία (Οκτώβριος 2012), οι οποίες εκδόθηκαν από την UNHCR.³ Ύστερα, ακολούθησε μια περίοδο συστηματικής διεθνοποίησης του μοντέλου αυτού. Πλέον απολαμβάνει ευρείας αποδοχής από τα κράτη-μέλη της Ε.Ε. Αναφορικά με τη Κύπρο, δεν υπάρχει ρητή πρόνοια για την εφαρμογή του μοντέλου αυτού σε οποιοδήποτε νομοθετικό κείμενο. Έχει όμως καθιερωθεί ως πάγια πρακτική κατά την εξέταση αυτής της φύσεως των αιτημάτων από την Υπηρεσία Ασύλου. Κάθε κράτος εφαρμόζει τις αρχές του DSSH σε μικρότερη ή μεγαλύτερη έκταση.

Το DSSH μοντέλο εισηγούμαι ότι ενώ θα πρέπει να αποτελεί καίριο εργαλείο στην εξέταση αυτής της φύσεως των αιτημάτων, εντούτοις θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμο, να ενέχει την ίδια πρωταρχική βαρύτητα στην εξέταση αυτών οι Αρχές Yogyakarta. Οι εν λόγω Αρχές δεν αποτελούν κανονιστικό κείμενο. Ωστόσο, είναι σε θέση να καθοδηγούν τη διαδικασία χειρισμού αιτημάτων διεθνούς προστασίας τα οποία εδράζονται σε διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό και ταυτότητα φύλου. Στο προοίμιο των Αρχών Yogyakarta, στα σημεία 1 και 2 αυτής, σελίδα 6, αναφέρονται τα εξής:

<< *Sexual orientation is understood to refer to each person's capacity for profound emotional,*

³ Guidelines on International Protection No. 9 | HCR/GIP/06/07 | 23 October 2012

HCR/GIP/06/07 <https://www.unhcr.org/media/guidelines-international-protection-no-9-hcr-gip-06-07-23-october-2012>

affectional and sexual attraction to, and intimate and sexual relations with, individuals of a different gender or the same gender or more than one gender.

Gender identity is understood to refer to each person's deeply felt internal and individual experience of gender; which may or may not correspond with the sex assigned at birth, including the personal sense of the body (which may involve, if freely chosen, modification of bodily appearance or function by medical, surgical or other means) and other expressions of gender, including dress, speech and mannerisms. >>

Το μοντέλο DSSH είχε ως αφετηρία να περατώσει αυτόν τον σκοπό. Άξια αναφοράς είναι και η Αρχή 3, η οποία αναφέρει τα εξής:

<< Everyone has the right to recognition everywhere as a person before the law.

Persons of diverse sexual orientations and gender identities shall enjoy legal capacity in all aspects of life. Each person's self-defined sexual orientation and gender identity is integral to their personality and is one of the most basic aspects of self-determination, dignity and freedom. No one shall be forced to undergo medical procedures, including sex reassignment surgery, sterilization. >>.

Η Αρχή αυτή τελεί σε πλήρη συμφωνία με το μοντέλο DSSH, το οποίο απορρίπτει την ανάγκη από τον Αιτητή να καταδείξει τη ταυτότητα του μέσω στερεοτυπικών κριτηρίων, όπως μέσω υποτιθέμενων διακριτών στοιχείων που άπτονται της εμφάνισης, της συμπεριφοράς ή άλλως πως.

Εξίσου, η Αρχή αυτή τελεί σε πλήρη συμφωνία με τις Κατευθυντήριες Γραμμές Αρ. 9 της UNHCR. Οι Κατευθυντήριες Γραμμές τονίζουν ότι πρέπει να δίδεται έμφαση στην έννοια του αυτοπροσδιορισμού του Αιτητή. Δηλαδή, πως ο ίδιος/ίδια αντιλαμβάνεται και βιώνει την ταυτότητα του/της. Προς τούτο, παρατίθεται απόσπασμα της παραγράφου 63, εδαφίου Ι των Κατευθυντήριων-Γραμμών:

<< Self-identification: Self-identification as a LGBTI person should be taken as an indication of the applicant's sexual orientation and/or gender identity. The social and cultural background of the applicant may affect how the person self-identifies. Some LGB individuals, for example, may harbour deep shame and/or internalized homophobia, leading them to deny their sexual orientation and/or to adopt verbal and physical behaviours in line with heterosexual norms and roles. Applicants from highly intolerant countries may, for instance, not readily identify as LGBTI. This alone should not rule out that the applicant could have a claim based on sexual orientation or gender identity where other indicators are present. >>.

Η ως άνω αρχή πρέπει να ιδωθεί συνδυαστικά με τη παράγραφο 9 της σελίδας 3 του Εγγράφου όπου αναγράφονται τα εξής:

<< Sexual orientation and gender identity are broad concepts which create space for self-identification.

Research over several decades has demonstrated that sexual orientation can range along a continuum, including exclusive and non-exclusive attraction to the same or the opposite sex.¹⁶ Gender identity and its expression also take many forms, with some individuals identifying neither as male nor female, or as both.

Whether one's sexual orientation is determined by, inter alia, genetic, hormonal, developmental, social, and/or cultural influences (or a combination thereof), most people experience little or no sense of choice about their sexual orientation. While for most people sexual orientation or gender identity are determined at an early age, for others they may continue to evolve across a person's lifetime. Different people realize at different points in their lives that they are LGBTI and their sexual and gender expressions may vary with age, and other social and cultural determinants. >>.

Σημαντικό όπως γίνει αναφορά στην Αρχή 6 και στην Αρχή 18 της Yogyakarta. Η Αρχή 6 κάνει αναφορά στο δικαίωμα στη ιδιωτική ζωή του ατόμου. Η Αρχή 18, κρίνεται σκόπιμο όπως παρατεθεί αυτούσια:

<< No person may be forced to undergo any form of medical or psychological treatment, procedure, testing, or be confined to a medical facility, based on sexual orientation or gender identity. Notwithstanding any classifications to the contrary, a person's sexual orientation and gender identity are not, in and of themselves, medical conditions and are not to be treated, cured or suppressed. >>

Η εν λόγω απαγόρευση επικυρώθηκε από τη νομολογία του ΔΕΕ. Αυτό διαφαίνεται από τις αποφάσεις **A, B, C (C-148/13 έως C-150/13, 2014)** όπως και την **C-473/16** του ΔΕΕ. Στις σκέψεις 64 και 65 της πρώτης απόφασης, το ΔΕΕ έκρινε ρητά ότι η προσκόμιση «τεστ» ή αποδεικτικών στοιχείων για την απόδειξη της ομοφυλοφιλίας δεν έχει αποδεικτική αξία και παραβιάζει το άρθρο 1 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ που αφορά τη προστασία της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Η υποχρέωση προσκόμισης βίντεο ή φωτογραφιών ερωτικών πράξεων, ή ο εξαναγκασμός σε τέλεση σεξουαλικών πράξεων για την απόδειξη του σεξουαλικού προσανατολισμού, αποτελεί πρακτική μη αποδεκτή. Τέτοιου είδους << αποδεικτικά στοιχεία >> δεν θα πρέπει να γίνονται αποδεκτά από τη Διοίκηση μήτε από το Δικαστήριο.

Στο πλαίσιο της ίδιας υπόθεσης, ο Γενικός Εισαγγελέας (Advocate General) στη γνωμοδότησή του (σκέψη 66) είχε προσδιορίσει ως ασύμβατες με τα άρθρα 3 (δικαίωμα στην ακεραιότητα) και 7 (δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή) του Χάρτη, ανεξαρτήτως συναίνεσης του αιτούντος:

- A) Ιατρικά τεστ που αποσκοπούν στον προσδιορισμό του σεξουαλικού προσανατολισμού.
- B) Την ψευδο-ιατρική δοκιμή της φαλλομετρίας (μέτρηση της αντίδρασης του αιτούντος σε πορνογραφικό υλικό).
- Γ) Ρητές ερωτήσεις σχετικά με τις σεξουαλικές δραστηριότητες και προτιμήσεις του αιτούντος.
- Δ) Την απαίτηση προσκόμισης ταινιών ή φωτογραφιών που απεικονίζουν τον Αιτητή σε ιδιαίτερες στιγμές με πρόσωπο του ίδιου φύλου.

Κρίσιμο όπως γίνει μνεία στην απόφαση C-473/16. Η αίτηση του Αιτητή για διεθνή προστασία απορρίφθηκε στη βάση ψυχολογικών τεστ που διεξήχθησαν από τις Ουγγρικές Αρχές, με σκοπό να διαπιστωθεί αν είναι ομοφυλόφιλος. Ο Αιτητής *απέτυχε* στο τεστ << Draw a person in the rain. >>. Επίσης απέτυχε στα τεστ Rorschach and Szondi. (σκέψη 22).

Προς απάντηση του ισχυρισμού του Αιτητή, ότι αυτά τα τεστ παραβίασαν τα θεμελιώδη ανθρώπινα του δικαιώματα (σκέψη 22), το Igazságügyi Szakértői és Kutató (Ινστιτούτο Δικαστικών Εμπειρογνομόνων και Ανακριτών της Ουγγαρίας), συνέταξε

πραγματογνωμοσύνη όπου αρνείτο ότι τα ψυχολογικά τεστ που εφαρμόστηκαν, παραβίαζαν οποιαδήποτε ανθρώπινα δικαιώματα και δη την ανθρώπινη αξιοπρέπεια του Αιτητή. Το ζήτημα επιλήφθηκε σε συνδυασμό με μια «ενδεδειγμένη διερεύνηση» των σχετικών ζητημάτων, για να παράσχουν ένδειξη σχετικά με τον σεξουαλικό προσανατολισμό του ενδιαφερομένου, καθώς και, όπου απαιτείται, για να επιτρέψουν τον έλεγχο της αξιοπιστίας των δηλώσεών του επί του θέματος. Το αιτούν δικαστήριο δηλώσε ότι δεσμεύεται από τα συμπεράσματα της εν λόγω πραγματογνωμοσύνης. (σκέψη 25).

Στη σκέψη 71 το Δικαστήριο τοποθετείται ρητά ως προς την απαγόρευση οποιουδήποτε τεστ για την κατάδειξη της διαφορετικότητας ενός Αιτητή:

<< It follows from the foregoing that the answer to the first question is that Article 4 of Directive 2011/95, read in the light of Article 7 of the Charter, must be interpreted as precluding the preparation and use, in order to assess the veracity of a claim made by an applicant for international protection concerning his sexual orientation, of a psychologist's expert report, such as that at issue in the main proceedings, the purpose of which is, on the basis of projective personality tests, to provide an indication of the sexual orientation of that applicant. >>

Είναι σημαντικό όπως γίνει αναφορά εξίσου στις σκέψεις 41-42, όπως και στη σκέψη 65-70. Συνοπτικά, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι η παρέμβαση αυτή είναι ιδιαίτερα σοβαρή, καθώς αποσκοπεί στη διερεύνηση των πλέον προσωπικών πτυχών της ζωής του Αιτητή, ενώ η αξιοπιστία της μεθόδου αμφισβητείται και η χρησιμότητά της είναι, στην καλύτερη περίπτωση, περιορισμένη. Πρέπει να καταστεί σαφές ότι η εν λόγω απόφαση δεν κάνει λόγο για την εν γένει απαγόρευση της πραγματογνωμοσύνης σε αυτού του είδους τις υποθέσεις. Επιτρέπεται υπό τον όρο ότι θα σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα του Αιτητή. Αυτή η θέση επιβεβαιώνεται από τις σκέψεις 34-35.

B) Αναφορικά με τα σημεία τα οποία μπορεί να εκληφθούν ως ελαττωματικά του εν λόγω μοντέλου, τα σημεία αυτά άπτονται της ερμηνείας που δίδεται στις έννοιες που το απαρτίζουν. Προβληματική μπορεί να καταστεί η έννοια της Ντροπής. Μπορεί ένα πρόσωπο να εντάσσεται στη κατηγορία των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων δίχως να έχει βιώσει βαθιά ντροπή ή εσωτερική ψυχική διαμάχη προκειμένου να αποδεχτεί την ταυτότητα του. Αυτή η αποδοχή του εαυτού, ενός προσώπου που κατά τα άλλα ανατράφηκε σε συντηρητικό κοινωνικό περιβάλλον, μπορεί να οφείλεται σε πολλούς λόγους, μεταξύ των οποίων, το υψηλό μορφωτικό επίπεδο του προσώπου, αν διαμένει σε αστικό περιβάλλον και ανήκει σε μία μειονότητα που απαρτίζεται από προοδευτικά άτομα, αν το πρόσωπο έχει λάβει την υποστήριξη ως προς το να είναι ομοφυλόφιλος από την οικογένεια του στο σύνολο της ή από ένα πρόσωπο αυτής, το οποίο ενθάρρυνε τον Αιτητή στη διαδρομή της ανακάλυψης και αποδοχής της διαφορετικότητας και μοναδικότητας του.

Υπό τις προϋποθέσεις που τίθενται στο μοντέλο DSSH, ένα πρόσωπο το οποίο διακατέχεται με χαρά για το ζήτημα αυτό και όχι με ντροπή ή εσωτερική διαμάχη, μπορεί να θεωρηθεί από την Υπηρεσία Ασύλου λανθασμένα ως μη αξιόπιστο. Κατά αυτόν τον τρόπο, μπορεί στη βάση των ανωτέρω να μην του αποδοθεί καθεστώς διεθνούς προστασίας, ενώ υπάρχει βάσιμος φόβος δίωξης στο πρόσωπο του ατόμου, ότι με την επαναπροώθηση του στη χώρα καταγωγής, θα υποστεί δίωξη από ιδιωτικούς φορείς ή το ίδιο το κράτος.

Να σημειωθεί δε ότι ελαττωματικό καθίσταται το μοντέλο DSSH όταν χρησιμοποιείται χωρίς τις Αρχές Yogyakarta ή χωρίς τη πιστή εφαρμογή του Περί Προσφύγων Νόμου ή του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της ΕΣΔΑ ή/και των καθοδηγητικών αποφάσεων του ΔΕΕ. Ο μεγαλύτερος εχθρός του μοντέλου αυτού είναι η τυπολατρία κατά την εφαρμογή του. Ο/η λειτουργός (δεν πρέπει να) ακολουθεί απλώς μία τυποποιημένη τακτική ώστε να διεξάγει τη Συνέντευξη. Η εξατομικευμένη εξέταση απαιτεί και εξατομικευμένη αναζήτηση στον πυρήνα του αιτήματος του προσώπου. Πόσο δε μάλλον, όταν πρόκειται για ισχυρισμό περί διαφορετικότητας, ατόμων που λόγω των συντηρητικών κοινωνιών στις οποίες ανατράφηκαν, να μη γνωρίζουν μήτε οι ίδιοι πως να εκφράσουν τα συναισθήματα τους. Ας έχουν οι λειτουργοί υπόψη, ότι εφόσον πρόκειται για γνήσιο αίτημα ένεκα της ταυτότητας τους, το γεγονός ότι γνωρίζουν ότι βρίσκονται σε μία χώρα που τους αποδέχεται, δεν σημαίνει ότι αυτόματα αυτό το γεγονός τους καθιστά ικανούς να εκφραστούν με την απαιτούμενη διεξοδικότητα για ένα ζήτημα για το οποίο μπορεί να μην εκφράστηκαν ποτέ και σε κανένα πρόσωπο.

Λόγω των ανωτέρω, εισηγούμαι ότι θα πρέπει, όλες οι εν λόγω περιπτώσεις, να τυγχάνουν εξέτασης από εξειδικευμένους λειτουργούς, οι οποίοι να έχουν λάβει και να συνεχίζουν να λαμβάνουν εκπαίδευση ειδικά για το ζήτημα των ατόμων ΛΟΑΤΚΙ+. Οι λειτουργοί, σε περίπτωση που έχουν ενώπιον τους έναν/μία Αιτητή/τρια που αναφέρουν ότι ήταν κοινωνικά δραστήριοι στη χώρα καταγωγής τους και συνευρίσκονταν με άτομα ΛΟΑΤΚΙ+, μπορούν να τους θέτουν ερωτήσεις αναφορικά με το αν γνωρίζουν λέξεις και φράσεις που απαρτίζουν τη αργκό που χρησιμοποιεί η Κοινότητα ΛΟΑΤΚΙ+, ώστε να μην γίνει αντιληπτή η ταυτότητα της από την τοπική κοινωνία.

Αυτή η πρακτική, η οποία ουδέποτε έχει εφαρμοστεί, θα αποτελέσει αφενός μία δικλίδα ασφαλείας για την Υπηρεσία Ασύλου και αφετέρου θα αποτελέσει στοιχείο ενισχυτικό της αξιοπιστίας των κοινωνικά δραστήριων αιτητών. Πραγματικά εξατομικευμένη εξέταση θα απαιτεί την ύπαρξη λειτουργών που διαθέτουν σε βάθος γνώση για το πως εκλαμβάνεται η διαφορετικότητα στην υπό εξέταση χώρα του αιτητή που προσέρχεται στη Συνέντευξη.

Θα πρέπει να καταστεί απαραίτητη η παρουσία ψυχολόγου. Η/ο ψυχολόγος θα παρίσταται πλάι στο/στην Αιτητή/τρια, ήδη από το πρώιμο στάδιο της υποβολής του αιτήματος του/της. Ο ρόλος της δεν θα είναι απλώς ενθαρρυντικός ή εμψυχωτικός (ο περιορισμός αυτός θα καθίστατο απαξιωτικός προς τις γνώσεις της ψυχολόγου). Απεναντίας, θα εφαρμόσει τις κατάλληλες τεχνικές όπως η ψυχολόγος κρίνει ως καταλληλότερες υπό τις περιστάσεις, ώστε να βοηθήσει την Αιτήτρια/τητή να αντιληφθεί ότι μπορεί πλέον να εκφραστεί ελεύθερα για πάσης φύσεως ζήτημα που τον/την απασχολεί, είτε αυτό σχετίζεται με το αίτημα του/της, είτε όχι. Μόνο εφόσον η ψυχολόγος αποφανθεί ότι το πρόσωπο είναι έτοιμο/η για τη Συνέντευξη, να ενημερώνει τότε, σχετικά την Υπηρεσία Ασύλου, προσκομίζοντας σχετική Έκθεση, αφορώσα το προφίλ του Αιτητή.

Θεωρώ δε εξίσου χρήσιμο όπως ληφθούν υπόψη για σκοπό χορήγησης καθεστώτος διεθνούς προστασίας τα πρόσωπα τα οποία ισχυρίζονται ότι δεν είναι ομοφυλόφιλοι, αλλά λόγω στερεοτυπικών απόψεων της τοπικής τους κοινωνίας, έχουν εκληφθεί ως ομοφυλόφιλοι και έχουν υποστεί δίωξη λόγω αυτού ή ενέχεται ο κίνδυνος άμα την επιστροφή τους να υποστούν δίωξη. Επιπρόσθετα, η Υπηρεσία Ασύλου δεν θα πρέπει να παραμερίζει το γεγονός ότι πρόσωπο μπορεί να ισχυρίζεται ότι είναι ετερόφυλο, ενώ κατά βάθος να έχει εντός του καταπιεσμένα ομοφυλοφιλικά αισθήματα και τάσεις. Αυτό το γεγονός αποτελεί βάσιμη

εξήγηση για τις περιπτώσεις προσώπων που πρόβαλαν ισχυρισμό sur place για την αληθινή τους ταυτότητα, πολλές φορές αφότου η πρώτη τους αίτηση για διεθνή προστασία είχε απορριφθεί.

Μέρος II α) Αναφορά στη νομολογία του Δ.Δ.Δ.Π και του τρόπου εξέτασης αυτής της φύσεως των αιτημάτων, β) Γενική και σύντομη αναφορά στον Κανονισμό 2024/1347

A) Πολλά κράτη ανά την υφήλιο, αλλά και τοπικές κοινωνίες διώκουν τα άτομα της ΛΟΑΤΚΙ+ Κοινότητας. Η εκδήλωση της ομοφυλοφιλίας ή αμφιφυλοφιλίας μπορεί να σημαίνει επιβολή πολυετούς φυλάκισης ή ακόμη και τον θάνατο των προσώπων που διαφοροποιούνται αναφορικά με το τι αποδέχονται τα κράτη καταγωγής τους ως προς αυτό το ζήτημα.

Το να αναφέρει ένας Αιτητής κατά τη διάρκεια της Συνέντευξης ότι αυτοπροσδιορίζεται ως ομοφυλόφιλος, δεν αποτελεί στοιχείο που αρκεί από μόνο του ώστε να του χορηγηθεί προσφυγικό καθεστώς. Η Υπηρεσία Ασύλου κατά τη διάρκεια της Συνέντευξης εφαρμόζει το σύστημα DSSH. Βέβαια, τόσο η Υπηρεσία Ασύλου, όσο και το Δικαστήριο, σε περίπτωση απόρριψης ενός αιτήματος, δεν παραγνωρίζει τη δυσκολία απόδειξης αυτού. Αποτελεί βασική αρχή ενσωματωμένη και εδραιωμένη μέσω πληθώρας αποφάσεων του Δ.Δ.Δ.Π, ότι δεν επιτρέπεται η εξέταση αιτήματος Ασύλου προσώπου που ισχυρίζεται ότι ανήκει στη ΛΟΑΤΚΙ+ Κοινότητα, με την υποβολή εκ μέρους του λειτουργού αδιάκριτων ερωτήσεων προς τον Αιτητή για τη σεξουαλικότητα του. Οι ερωτήσεις που τίθενται πρέπει να επιδεικνύουν σεβασμό ως προς την ανθρώπινη αξιοπρέπεια του ερωτώμενου. Επίσης, δεν επιτρέπεται να ζητηθεί από τον Αιτητή, για σκοπούς πληρότητας του αιτήματος του, να προσκομίσει φωτογραφικό ή άλλως πως υλικό το οποίο να δείχνει τον ίδιο σε ιδιαίτερες στιγμές με πρόσωπο του ίδιου φύλου. Τα άνω προαναφερόμενα ζητήματα αυτής της παραγράφου, αντλήθηκαν από την υπ.αρ. **7557/22 Ι.Ε.Μ και Κυπριακής Δημοκρατίας μέσω Υπηρεσίας Ασύλου**. Πρόκειται για υπόθεση, όπου αφότου εξετάστηκε η εξωτερική, εσωτερική συνοχή και αξιοπιστία του Αιτητή και τον λεγομένων του, το Δικαστήριο απεφάνθη ως προς την απόρριψη της προσφυγής του. Κρίσιμο όπως παρατεθεί απόσπασμα του διατακτικού της εν λόγω απόφασης το οποίο παρατίθεται αυτολεξεί:

<< {...}σημειώνω ότι εν προκειμένω ο αιτητής απέτυχε στο να αναφέρει αυτή την πλήρη, συνεκτική, ευλογοφανή παράθεση των μικρών σημείων και λεπτομερειών, που θα ήταν απίθανο να προσέξει ή να είναι σε θέση να ανακαλέσει άτομο το οποίο δεν είχε βιώσει την εμπειρία που ο αιτητής παραθέτει. Είναι σ' αυτό ακριβώς το σημείο που το όλο αφήγημα του αιτητή υπολείπεται του ενλόγως αναμενόμενου και είναι εκ τούτου που θεωρώ ότι διαβρώνεται - μοιραία - η εσωτερική συνοχή των λεγομένων του. >>.

Παρακάτω θα γίνει σχολιασμός υπόθεσης όπου χορηγήθηκε καθεστώς διεθνούς προστασίας από το Δ.Δ.Δ.Π σε Αιτητή που σε μεταγενέστερη αίτηση που έκανε και είχε απορριφθεί, πρόβαλλε τον ισχυρισμό περί ομοφυλοφιλίας.

Υπ.5550/22, Η.Ι από το Πακιστάν και Υπηρεσία Ασύλου:

Πραγματικά Περιστατικά:

Ο Αιτητής κατάγεται από το Πακιστάν. Τόσο στην Αίτηση που συμπλήρωσε προς την Υπηρεσία Ασύλου, όσο και κατά τη διάρκεια της Συνέντευξης, δεν πρόβαλε κανέναν ισχυρισμό περί δίωξης ή περί του σεξουαλικού του προσανατολισμού. Αντίθετα, επικαλέστηκε

οικονομικής φύσεως λόγους εγκατάλειψης της χώρας καταγωγής του οι οποίοι δεν εμπίπτουν στις πρόνοιες του Περί Προσφύγων Νόμου. Προσέφυγε αυτοπροσώπως κατά της απόφασης στο Δ.Δ.Δ.Π, όπου ανέφερε για πρώτη φορά τον ισχυρισμό ότι είναι ομοφυλόφιλος. Έπειτα, με δική του βούληση, απέσυρε την προσφυγή του και έκανε μεταγενέστερη Αίτηση για επανάνοιγμα του Φακέλου του στην Υπηρεσία Ασύλου. Εκεί, πρόβαλε για πρώτη φορά ενώπιον της Υπηρεσίας Ασύλου, τον ισχυρισμό περί της σεξουαλικής του ταυτότητας, όπου κρίθηκε ως μη αξιόπιστος.

Ο Αιτητής ύστερα, εκπροσωπούμενος αυτή τη φορά από δικηγόρο, προσέφυγε κατά της μεταγενέστερης απορριπτικής απόφασης της Υπηρεσίας Ασύλου. Το Δικαστήριο ανέλυσε τα όσα ανέφερε ο Αιτητής κατά τη διάρκεια της συνέντευξης, αλλά και τα όσα ανέφερε ενώπιον του Δικαστηρίου. Ο Αιτητής αναφέρθηκε σε παρελθοντικά βιώματα που είχε με πρόσωπα του ιδίου φύλου στο Πακιστάν, τους συλλογισμούς του για αυτό το ζήτημα, την εσωτερική του διαμάχη να αποδεχτεί ότι είναι τελικά ομοφυλόφιλος, τους φόβους του κτλ. Επίσης, ανέφερε ότι στην Κύπρο διατηρεί δεσμούς με άνδρες του ιδίου φύλου.

Διατακτικό:

Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι ο Αιτητής πληροί τα κριτήρια που τίθενται από το μοντέλο DSSH. Προκειμένου να καταλήξει στο εν λόγω συμπέρασμα περί χορήγησης στον Αιτητή καθεστώτος διεθνούς προστασίας και συμπερίληψης του στις πρόνοιες του αρ.3 Περί Προσφύγων Νόμου, το Δικαστήριο έλαβε ιδιαίτερα υπόψη τη δίωξη που θα υποστεί ο Αιτητής στο Πακιστάν λόγω της ταυτότητας του.

Σχολιασμός:

Στην άνω απόφαση γίνεται εκτενής αναφορά τόσο στην Ευρωπαϊκή νομολογία και νομοθεσία. Είναι η θέση μου, η οποία προέκυψε κατά τη μελέτη του διατακτικού της εν λόγω υπόθεσης, ότι σε μεγάλο βαθμό το Δικαστήριο εξέδωσε την εν λόγω απόφαση, βασιζόμενο στην ευρωπαϊκή νομολογία. Αποφάσεις που αναφέρονται στην εν λόγω απόφαση αλλά ενδεχομένως και άλλες, για τις οποίες δεν έγινε αναφορά θα σχολιαστούν εν προκειμένω, καθώς θα δώσουν στον αναγνώστη μία πιο καθαρή ματιά για το εν λόγω ζήτημα.

Ξεκινάμε με την απόφαση του **Α.Ε.Ε. C-148/13, C-149/13, C-150/13**. Πρόκειται για τρεις Αιτητές, των οποίων τα αιτήματα τους για διεθνή προστασία στη βάση του ομοερωτισμού τους απορρίφθηκαν. Προσέφυγαν με τη καταχώριση Αίτησης Αναίρεσης στο Ανώτατο Δικαστήριο. Μέσω αυτής υποστήριζαν πως η εξακρίβωση του σεξουαλικού τους προσανατολισμού δεν μπορούσε να εξακριβωθεί με αντικειμενικό τρόπο. Ως εκ τούτου θα πρέπει οι αρμόδιες αρχές να βασιστούν αποκλειστικά στις δηλώσεις των Αιτητών προκειμένου να εκδώσουν το τελικό τους πόρισμα.

Σε σχέση με τις αιτήσεις αναίρεσης, το Ανώτατο Δικαστήριο, αφότου ανέστειλε τη διαδικασία, απεύθυνε προδικαστικό ερώτημα στο Δ.Ε.Ε.:

<< Ποιοι περιορισμοί επιβάλλονται από το άρθρο 4 της (Οδηγίας 2004/83) και (από τον Χάρτη), ειδικότερα δε από τα άρθρα 3 και 7, στον τρόπο ελέγχου της αξιοπιστίας δηλώσεων που αφορούν τον σεξουαλικό προσανατολισμό του ενδιαφερομένου, διακρίνονται δε οι περιορισμοί αυτοί από τους ισχύοντες για τον έλεγχο της αξιοπιστίας δηλώσεων περί συνδρομής των λοιπών προβλεπόμενων λόγων διώξεως και, αν ναι, υπό ποια έννοια; >>

Μεταξύ άλλων, το Δ.Ε.Ε ανέφερε, όσο αφορά το άρθρο 4 της Οδηγίας 2004/83, ότι ο λόγος ομοερωτισμού αποτελεί στοιχείο που μπορεί να αποτελέσει στοιχείο αξιολόγησης από τις αρχές και το βάρος απόδειξης του είναι στους ώμους του Αιτητή. Σημαντικό σημείο της απόφασης είναι το σημείο 53 & 54. Μέσω αυτών των διατυπώσεων το Δικαστήριο λαμβάνει γνώση και κατατάσσει τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα στα πρόσωπα που θα πρέπει να χρίζουν ιδιαίτερου και προσεκτικού χειρισμού λόγω της προσωπικής φύσης των αιτημάτων τους.

Πέρα από τα όσα αναφέρθηκαν, η απόφαση αυτή είναι ιδιαίτερα καθοδηγητική και έχει γίνει χρήση της στην εγχώρια κυπριακή νομολογία με σκοπό να καταστεί σαφές ότι η υποβολή στερεοτυπικών ερωτήσεων εκ μέρους των λειτουργών, δεν πληροί το κριτήριο της εξατομικευμένης ανάλυσης των αιτημάτων τους.

Β) Ο Κανονισμός 2024/1347 τέθηκε σε εφαρμογή τη 1^η Ιουλίου 2026. Για τις προσφυγές που εκδικάζονται στη βάση των Νέων Κανονισμών και του νέου Περί Προσφύγων Νόμου, η Οδηγία 2011/95/ΕΕ καταργείται. Αυτό αναγράφεται στο άρθρο 41 αυτού. Το σύνολο των αποφάσεων του ΔΕΕ που αναλύθηκαν στο παρόν άρθρο, εκδόθηκαν υπό το προγενέστερο καθεστώς των Οδηγιών. το οποίο θα συνεχίσει να πλαισιώνει ερμηνευτικά τις εθνικές αποφάσεις, ενώ οι νέες διοικητικές κρίσεις και δικαστικές αποφάσεις θα υπάγονται πλέον στον Κανονισμό.

Οι κρίσιμες για το αντικείμενο του άρθρου διατάξεις του Κανονισμού 2024/1347 είναι οι εξής:

I) Άρθρο 10.

II) Άρθρο 5.

III) Άρθρο 9.

IV) Άρθρο 4.

Κατάληξη:

Όσο δε αφορά τα αιτήματα τα οποία αφορούν πρόσωπα με διαφορετικό σεξουαλικό προσανατολισμό, παρότι το σύστημα DHHS παρουσιάζει ανεπάρκειες, εντούτοις αποτελεί το πιο αξιόπιστο διαθέσιμο μοντέλο. Ο βαθμός που θα επηρεάσει θετικά την εξέταση αυτής της φύσεως των αιτημάτων θα καθοριστεί από τον τρόπο που αυτός θα εφαρμοστεί στη πράξη από την Υπηρεσία Ασύλου αλλά και σε μετέπειτα στάδιο, από τα Δικαστήρια.

Χρήσιμες εξωτερικές πηγές για το εν λόγω ζήτημα:

- 1) Β. Σωτηρόπουλος, ΛΟΑΤΚΙ+ Δικαιώματα & Ελευθερίες, 2024.
- 2) EUAA Expert Panel on Evidence and Credibility Assessment in Sexual Orientation and Gender Identity/Expression ('SOGIE') - based Claims 12 October 2022, 14:00 – 16:00 CET online via WebEx Meetings σελ.5 έως και 10.
- 3) Zisakou S (2021) Credibility Assessment in Asylum Claims Based on Sexual Orientation by the Greek Asylum Service: A Deep-Rooted Culture of Disbelief. Front. Hum. Dyn 3:693308. doi: 10.3389/fhumd.2021.693308.
- 4) Geneva Graduate Institute Gender Centre << How to Pass as an “Authentic” Queer? Queer disruptions to truth and credibility assessment within asylum procedures >>, <https://www.graduateinstitute.ch/centres/gender-centre/how-pass-authentic-queer-queer-disruptions-truth-and-credibility-assessment>.
- 5) Right to Remain << LGBTI asylum claims – the difference, stigma, shame, harm model >>, δημ. 7/08/2014, <https://righttoremain.org.uk/lgbti-asylum-claims-the-difference-shame-stigma-harm-model/>.
- 6) EUAA << Jurisprudence on LGBTIQ Applicants in International Protection, Fact sheet EUAA/IAS/2025/39 September 2025 >>.
- 7) Refugee Law Initiative School Of Advanced Study University Of London << Performing Truth: The Epistemic Paradox of Queer Asylum >>, δημ. 17/08/2026. <https://rli.blogs.sas.ac.uk/2026/08/17/performing-truth-the-epistemic-paradox-of-queer-asylum/>
- 8) European Student think tank << SOGI claims of asylum in EU member states: aiming for inclusion beyond classification >>, δημ. 15/03/2023. <https://esthinktank.com/2023/03/15/sogi-claims-of-asylum-in-eu-member-states-aiming-for-inclusion-beyond-classification/>.
- 9) Refugee Law Initiative School Of Advanced Study University Of London << The issue with using ‘proof’ of sexual orientation in asylum decision-making >>, δημ. 18/07/2024. <https://rli.blogs.sas.ac.uk/2024/07/18/the-issue-with-using-proof-of-sexual-orientation-in-asylum-decision-making/>.
- 10) Erin Gomez, The Post-ABC Situation of LGB Refugees in Europe, 30 Emory Int'l L. Rev. 475 (2016).
- 11) The Yogyakarta Principles.

Σε κάθε περίπτωση, τη πιο χρήσιμη κατατόπιση και επιμόρφωση επί του ζητήματος και επί της εξέλιξης αυτού, προσφέρεται από τις αποφάσεις που εκδίδονται από το Διοικητικό Δικαστήριο Διεθνούς Προστασίας.